

CAPVT III.

Appellanti ab aliquo grauamine, quo finem suæ iudex iurisdictioni imponit, vel aliter expirarit, ita vt ea penitus ad reponendum careat; vel quando post grauamen illatum iudex abiit, vel obiit: quemadmodum supremus Senatus per viam violentiæ aditus, consulere queat.

S V M M A R I V M.

A declaratione iudicis se non indicem declarantis, vel se inhihentis legitime appellatur, & Senatus regius appellationi deferendum decernit, vel tertium genus decreti expedit, & ibi exemplum. n. 1.

Iudex Ecclesiasticus prouisioni Regiæ sibi intimata respondens, iurisdictione carere, vt pluribus casibus ibi relatis, quid faciendum, ne inane sit decretum Regium. n. 2.

Iudex deferens appellationi aliâ non legitime, seu non deferenda, abdicat à se omnimodam iurisdictionem. n. 3.

Iudex inhihentis ad inhihentem superioris, vel se inhihentis, caret iurisdictione, nec aliquid decernit in sententiæ executione, etiam priuilegiata. n. 4.

Et idem in iudice se declarante non indicem remissuè. n. 5.

Iudex, qui functus est officio suo, non potest se in causa intromittere. n. 6.

Repositio actorum, seu alij actus iurisdictionales geri non possunt ab alio, quàm à iudice non priuato seu iurisdictione carente. n. 7.

Omnis res per quascumque causas nascitur, per easdem dissoluitur. ibid.

Solemnitas que requiritur in construendo, requiritur in destruendo. ibid.

Facit argumentum de contractu ad distractum. ibi.

Iudex Ecclesiasticus non debet adstringi per prouisionem Regiam ad faciendum id, quod sibi iure prohibitum est. n. 8.

Reuocare, & reponere attentata appellatione pendente pertinet ad iudicem ad quem, non ad alium. n. 9.

Secunda iusio, vulgò sobre carta, decernitur in Senatu contra iudices Ecclesiasticos volentes euitare repositionem attentatorum respondentem prouisionibus Regiis, non posse attentata reuocare, quia caret iurisdictione. n. 10.

Iurisdictionis necessaria non est ad effectum reponendi attentata. n. 11.

Iudex procedens iuris ordine non seruato reputatur priuata persona, & sine iurisdictione. n. 12.

Que de facto sunt à iudice, de facto per eum reuocari ius est. n. 13.

Iudex, qui prætermisso iuris ordine, & sine citatione possessionem abstulit, poterit de facto eam reuocare. n. 14.

Iudex facilis in concedendo, ita debet esse in reponendo. ibid.

Iudex, qui tenuit, & possessionem abstulit alicui non citato, illam eidem restituere potest, nec sibi obstat, quòd officio suo functus sit. n. 15.

Iudex reuocando possessionem nulliter datam procedit tanquam persona priuata, & presumitur facere modo, quo facere potest. n. 16.

Iurisdictionis non requiritur ad reuocandum ea, que de facto sunt à iudice. n. 17.

Attentata licet regulariter ad iudicem ad quem reuocare pertineat, tamen potest etiam iudex à quo attentata post appellationem à seipso reuocare. n. 18.

Attentatum à parte, & attentatum à iudice à pari procedunt ad hoc, vt iudex attentans possit reuocare. ibid.

Libera facultas conceditur à iure iudici à quo ad reuocandum attentata, cum sit ad faciorem cause exitum. n. 19.

Interlocutoriam executioni mandatam non reuocat iudex, nisi nulla sit. nam tunc reuocat & executionem reponit. n. 20. & 21.

Prouisionibus Regiis quotidiè iubetur iudici Ecclesiastico vim inferenti, appellationi deferre, & attentata omnia reponere per seipsum, ipseque reponit cum effectu. n. 22.

Violentiarum cognitio inanis esset, si iudex, qui attentauit, non posset reponere attentatum, prout sibi iubetur à Senatu. n. 23.

Iudex Ecclesiasticus ad reponendum non eget iurisdictione, & ideo contra eum secunda iusio vulgò sobre carta expedienda, ad reponendum cum effectu. ibid.

Executor vel alius iudex delegatus Pontificis seu Nuntij ad aliquam causam, si attentat, & dum pars grauata accedit ad Senatum, abiit in longinquo secum acta processus asportando: pars grauata debet occurrere ad superiorem iudicem ipsius grauantis. n. 24. & non ad Senatum. n. 25.

Acta processus sunt necessaria, vt violentia in Senatu detegatur. n. 26.

Violentia seu iniquitas iudicis allegata in procedendo ex actis ab eo gestis constare debet. n. 27. & 29.

Defectus processus ex actis eius constare debet. n. 28.

Princeps, & eius Regia tribunalia in eleuanda uisitata à iudice Ecclesiastico, sine iurisdictione, & extraiudicialiter procedunt, & ideo recipere testes, nec alia iudicialia facere absolum effectum. d. n. 29.

l. 36. tit. 5. lib. 2. recopil. explicatur ibidem in illis uerbis, el proceso originalmente el qual trahido sin dilacion, &c.

Ablatus absolutus imporat conditionem, & formam, sine qua non habet locum dispositio. n. 30.

Processu

Processu originali non adducto, non cognoscitur de violentia in Senatu. ibid.

Dictio, si, in dispositione apposita, illam reddit conditionalem, qua desiciente non verificatur dispositio. n. 31.

Lex requirens aliquod genus seu modum probationis in aliquo actu, debet adimpleri specificè, & aliter probari nullo modo potest. n. 32.

Lex seu statutum potest, occurrente aliqua uilitate, aut euidente causa (vt hic) facere, vt probatio valida & perfecta: in aliquo actu, sit inualida & imperfecta. n. 33.

Lex vel statutum factum ob publicam utilitatem si requirit certum genus probationis, non admittitur alia probatio simul cum requisita. n. 34.

Senatores se abstinere debent à violentia, & cognitione, cum ex defectu processus sibi apparere non possit, cum nihil certum decernere possint. n. 35.

Lex, absentis, de penis, declaratur. ibid.

Cognitio violentie processu originali adducto ad tribunal Regium rectè procedit, & decretum expeditur in tribunali, prout ex actis adductis colligitur. n. 36.

Decretum expeditum in Senatu in causa violentia quomodo exequendum, si iudex Ecclesiasticus, contra quem datum est, absit remissuè. n. 37.

Notarius apud quem ad sint acta gesta per iudicem Ecclesiasticum, contra quem violentia intentata est in Senatu, etiam absentem, compellendus est ad exhibenda. n. 38.

Tabellio debet registrarum, seu protocolium instrumentorum actuum iudicialium, & extraiudicialium secum retinere, & non potest tradere partibus, nisi iudicis precepto. n. 39.

Regium tribunal quemadmodum se habere possit ad executionem decreti violentie latum contra iudicem Ecclesiasticum post grauamen illatum, absentem, & abeuntem. n. 40.

d. l. 36. tit. 5. lib. 2. recopil. potestatur. n. 41. in illis uerbis, prouca que el tal iuez la otorgue, &c.

Iudice Ecclesiastico vim inferente decreto violentie debeat, cum ipse sit grauans, & attentans, & contra eum oppressus in Senatu querelam obtulit, & decretum contra eum dirigitur. n. 42.

Morte omnia cessare debent, cum culpa sit extincta. n. 43.

Decretum Regij tribunalis an intelligatur cum iudice subrogato, & successore in tribunali, & iurisdictione iudicis vim inferentis: & ad delationem appellationis, & repositionem attentatorum cogi possit ipse subrogatus, vel successor virtute dicti decreti. ibid.

Alia est uis defuncti, alia violentia successoris, adeo vt sententia lata contra defunctum pro violentia ab eo illata non exequitur contra successorem, & heredem. n. 44.

Aliud est factum defuncti, aliud factum successoris. ibidem.

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

Subrogatus non sapit naturam prædecessoris, quando militat diuersa ratio in subrogato, & in eo in cuius locum subrogatur. num. 45.

Facinus suos habet autores, quos pœna nullo modo egreditur. n. 46.

Violentia facinus continet. ibid.

Violentia lata leditur maiestas iudicis, & superioris. n. 47.

Contra illum iudicem per viam querelæ agitur, que suum authorem comitatur. n. 48.

Pœna iudicis est attentatorum repositio. n. 49.

Resignatarius non tenetur purgare attentata facta à prædecessore resignante, quia ille in nullo deliquit. ibid.

Subrogatus non sapit naturam principalis, nec fit extensio ad illum, qui uerè non sit talis, sed fictè, & representatiuè tantum in pœnalibus, & odiolis. n. 50.

Casus pœnales non recipiunt interpretationem extensiuam, seu similitudinariam. n. 51.

Decretum violentie non cantans de iudice subrogato vel successore eius, qui vim intulit, an exequatur contra eum. n. 52.

Iudex successor in iurisdictione seu tribunali iudicis vim inferentis, omnino tenetur prouisionem Regij Senatus adimplere, & attentata à suo prædecessore, reponere cum effectu, & appellationi deferre. n. 53.

Eadem res esse censetur, quantumcumque circa ipsam materiam aliqua commutatio contigerit. n. 54.

Si plures dati sint iudices in aliqua causa, & postea aliqui, vel etiam omnes immutati fuerint; nihilominus eadem dicitur causa. n. 55.

Mutatione iudicis eadem non diuersa manet iurisdictione, eadem enim causa, idemque iudicium, & idem tribunal. n. 56.

Mutatione & ratione personarum, qualitatibus, vel accidentibus non mutantur res, vt de Ciuitate Collegio, Ecclesia, dignitate, & prebenda, circa declarationem l. proponebatur de iudicis. n. 57.

Iudex successor in iurisdictione, & tribunali alterius idem reputatur ac prædecessor, cum in eius locum subrogetur, & potest idem facere, quod poterat ille, cuius loco fuit subrogatus. n. 58.

Terminas, & tempora præstituta primo iudici ad causam determinandam, eadem censentur præstituta successoris, & subrogato. num. 59.

Iudex non tanquam persona priuata consideratur, sed tanquam minister iustitiæ quam gerit, & administrator dignitatis & tribunalis, quod representat, quisquis sit etiam in infinitum. n. 60.

Quamuis in appellatione requiratur expressio nominis iudicis à quo; tamen satis est, vt contineat nomen dignitatis iudicis prout est, appello ab Auditore Camera, &c. n. 61.

M 3

In

In appellatione licet requiratur expressio nominis iudicis ad quem; tamen sufficit nomen dignitatis exprime, vt in exemplis. *ibid.*
 Dignitas, & tribunal, cum iurisdictione coheret, potius attendi debet, quam persona administratoris. n. 62.
 Index datus loco demortui illum non representat, sed tantum dignitatem, que est corpus quoddam fictum, quod comprehendit subiecta tanquam membra illius corporis ficti. n. 63.
 Quandiu superest forma corporis ficti, semper censetur idem corpus, licet partes mutantur. n. 64.
 Tutor vel Curator minoris datus in loco demortui Tutoris, vel Procuratoris non gerit vices demortui, nec eius personam representat, sed duntaxat pupillum, aut Dominum constituentem Procuratorem. n. 65.
 Index predecessor, & successor quamuis diuersi sint personarum respectu, eo tamen habito ad dignitatem & administrationem, & coequalitatem potestatis, vere idem sunt. n. 66.
 Index successor vere idem index ac predecessor reputatur, precipue quando index accipitur pro iurisdictione vel tribunali. n. 67.
 Index successor potest taxare expensas referuatas taxari in sententia predecessoris. n. 68.
 Index successor potest sententiam dubiam predecessoris interpretari. *ibid.*
 Statutum à decurionibus editum, ab eorum successoribus vel à populo est declarandum. n. 69.
 Ius declarandi seu interpretandi ad heredem, & successorem non transit, cum ex arbitrio disponenti pendeat. n. 70.
 Ius concedit facultatem declarandi successoribus in officio vel iurisdictione. *ibid.*
 Index successor, vel aliter loco alterius datus, causam assumit in eodem statu, eamque determinat ex eisdem actis. n. 71.
 Index successor procedit eo modo quo & predecessor processit. n. 72.
 Acta facta coram vno indice, si dem faciunt coram alio, si sit successor in eodem tribunali. n. 73.
 Acta facta in vno iudicio in casibus, quibus probant in alio; intelligi debet, si reproducantur. n. 74.
 Actorum reproducitio non requiritur coram indice subrogato seu successore, sed visio duntaxat ipsorum actorum. n. 75.
 Acta coram vno arbitro gesta probant coram successore, in quem partes compromiserunt, quando acta sunt publica, & actum respiciunt. n. 76.
 Executor successor perficit executionem, quam inceptam reliquit predecessor. n. 77.
 Decima seu emolumentum executionis cui executor debeatur, successor aut predecessori executionem incipienti. *ibid.*
 Index successor vel in alterius locum subrogatus, potest ea omnia facere, que poterat illius pre-

decessor. n. 78.
 Index successor ordinarius potest in integrum restituere contra factum sui predecessoris. n. 79.
 Index successor potest absolueret ab excommunicatione decreta per predecessorem. n. 80.
 Index predecessor potest reponere attentata à se gesta, & eodem modo successor. n. 81. & 84.
 Index à quo in casibus, quibus reponit attentata à se, vel alio facta; poterit idem successor. n. 82.
 Non solum index, cuius fuit lesa maiestas, reuocat attentata; sed etiam eius successor & subrogatus, cum lesio dicta non persona, sed dignitatis (que nunquam moritur) coheret. n. 83.
 Quod ampliat, sine subrogatus sit expressè ab homine, siue tacite à iure. *ibid.*
 Successor in beneficio per resignationem, tenetur purgare attentata per predecessorem resignantem. n. 85.
 Attentatis non purgatis per successorem in beneficio per resignationem attentantis, non est procedendum in causa. *ibid.*
 Preceptum impositum pretori, vt tali, & ratione officij, impositum est & successor taliter, quod tenetur adimplere. n. 86.
 Iudice ab officio remoto, poterit successor eius attentata reuocare ex suo mero officio. *ibid.*
 Episcopus debet adimplere mandatum factum predecessori sub nomine dignitatis. n. 87.
 Et idem in executor. n. 88.
 Successor tenetur exequi mandatum factum per Papam suo predecessori. n. 89.
 Literas directas Episcopo predecessori mortuo sub nomine dignitatis, & habito respectu ad officium; tenetur exequi successor. n. 90.
 Successor vel nouus executor potest exequi mandatum sui predecessoris sine nouo mandato. n. 91.
 l. d. 36. recopilat. declaratur. *ibid.* & num. 93. & 95. in illis verbis, proucan que el tal juez. la otorgue, &c.
 Ad ea que frequentius accidunt, infra adaptantur. n. 92.
 Tristes euentus non sunt in consideratione. *ibid.*
 Violentia cognitio in procedendo est extraordinaria, & irregularis, pariter & eius executio. n. 94.
 Index vim inferens mortuus, impossibile est, vt reponere queat. n. 96.
 Casus omisus iuris dispositioni relinquuntur. *ibid.*
 Sententia, que non potest secundum eius tenorem exequi propter maximam difficultatem, aut interdum impossibilitatem; exequi debet eo modo, quo potest, ne iudicium reddatur illusorium. n. 97.
 Condemnatus, vt conseruet indemnem Titium ab obligatione, si interim extinguatur obligatio, quia compulsus Titius soluit; debet Titius ipse relaxari indemnem, vt sibi restituatur solutum,

rum, quamuis hoc non contineatur in sententia. n. 98.
 Condemnatus ad tradendum debitori instrumentum debiti, si non reperitur; cogitur creditor eadem sententia debitorem liberare. n. 99.
 Verba adaptantur implicite. n. 100.
 Sententia continens rem, vel animal, vel quid simile, si propter interitum non possit exequi in ipsa re vel animali; exequitur in alia re coequali, aut aequalenti. n. 101.
 Attentatorum repositio seu reuocatio est actus fauorabilis, & privilegiatus. n. 102.
 Cognitio violentia est remedium fauorabile, & charitativum subsidium, quo agitur de vi oppressis liberando. n. 103.
 Extensio fit ad subrogatos in causis fauorabilibus. *ibid.*
 Executor sententia penalis non participat de illius pena, sed honoris & potestatis iudicis superioris. n. 104.
 Senatus Regius non se intromittit in exequenda pena apposta iudici pro attentatis à se factis. num. 105.
 Pena non transit in successorem, vel heredem; sed tantum damnorum satisfactio de eo quod ad heredem pertinet. n. 106.
 Attentatum à iudice est qualitas, que liti inheret, ab eaq. dependet, sine quo attentata non dantur. n. 107.
 Subrogatus ad litem potest dicere de attentatis, quem admodum eius predecessor. n. 108.
 Alia est possessio defuncti, alia heredis, in quem licet omnia iura transeant, non tamen possessio. n. 109.
 Possessio heredis est noua possessio & non continuata cum possessione defuncti. *ibid.*
 Possessio iurisdictionis tribunalis, Ecclesia, vniuersitatis & populi, non finitur morte possessoris; sed in successore continuatur, cum persona facta possideat. n. 110.
 Successor administrationis non accipit nouam possessionem rerum vniuersitatis. n. 111.
 Possessio rerum Ecclesie non vacat mortuo Prelato. num. 112. & 117.
 Possessio Ecclesie in Ecclesia continuatur etiam mutuo Prelato; & dicitur simul cum occupatore possidere, & esse in summarissimo possessore; nec attentat Ecclesia possidendo. n. 113.
 Prelatus Ecclesie non succedit tanquam Dominus sed tanquam Procurator Ecclesie. n. 114.
 Possessio iuris patronatus competens alicui ratione dignitatis, ville, castri, maioratus, aut Ecclesie, retinetur per ipsam dignitatem, villam, castrium, maioratum, aut Ecclesiam, etiam mortuo Prelato, & administratore. n. 115.
 Nouus possessor castri, ville, seu maioratus, ratione cuius competit ius presentandi, licet nunquam presentauerit, potest presentare. n. 116.
 Possessio iuris presentandi continuatur in successore,

fore dignitatis, castri, ville, vel comitatus, seu maioratus, sine noua apprehensione. *ibid.*
 Successor singularis iudicis attentantis reponit attentata. num. 118.
 Sententia sicut & contractus non comprehendit non nominatos in ea. n. 119.
 Prouisio regalis Senatus in causa violentia directi iudicis comprehendit successorem non nominatum in ea. *ibid.*
 Et ipsi intimata tenetur reponere, alias secunda iustio vulgo sobre carta contra eum decernitur. num. 120.
 Collega iudicis mortui vel absentis, si procedere non valeat (mediante clausula rescripti) occurrit pars grauata ad superiorem, vt alius index loco mortui subrogetur, eius intimata debet prouisio Regia vt attentata reponat. n. 121. 122. & 123.
 Subrogatoria commissio dicitur, cum alius index in locum demortui impediti vel absentis subrogetur, teneturq. causam in eodem statu manentem proseguere. n. 124.
 Subrogatorie commissiones frequenter dari, animaduerti tamen debent an in corpore includatur clausula alterans primum statum litis, quia tunc noua citatio erit necessaria. n. 125.

PERDIFFICILEM huius capituli materiam, tot doctissimis viris eius resolutionem incognitam, summis difficultatibus inuoluta, accuratè aded tractare intendo: vt deinceps, dubitatio omnis penitus amputetur. Et circa priorem eius partem attendendum est, sepius contingere, vt iudex executor executorialis, seu alicuius breuis Cameralis, puta: ad mittendum aliquem in possessionem alicuius beneficii, id exequitur (iuris ordine prætermisso) vel absque citatione, possidentis beneficium, qui postmodum comparens suas allegat legitimas exceptiones, & ab omni eius processu, & à non reponenda executione appellat, ipse autem iudex vel ipsi appellationi, vel prouisioni Regiæ respondet, se functum esse suo officio, & ad reponendum iurisdictione carere. Vel etiam aliter hoc contingere potest: iudex siue ordinarius, siue delegatus (lata sententia definitiua, vel interlocutoria) appellationi iusta, & legitime interposita (prout debebat) derulit: & insuper, vel minatur, vel vult exequi, aut de facto exequitur, eandem sententiam: supremus Senatus aditus per viam violentiæ declarat; vim facere, quod deferat, & reponat: iudex autem Regiæ prouisioni respondet, se carere iurisdictione, cum illam à se omnimodam per delationem abdicauerat, ac ideo reponere executionem non potest. Vel alio etiam casu reddi potest exemplum:

index ecclesiasticus declaravit se non iudicem, & insuper ad executionem processit, aut dedit se pro inhibito, à qua declaratione, vt legitima appellatiōi emissæ supremus Senatus deferendum decreuit, & reponendum. Vel (vt frequentius accidit) hoc casu tertium genus decreti expediunt, nempe iudicem reassumendo iterum iurisdictionem, & reponendo attentata, vim nullam facere: non deferentem autem eidem appellatiōi, nec reassumendo iurisdictionem, vim facere: deferat, & reponat, & ipse autem iudex se iurisdictione carere ad reponendum responderet, Regiæ prouisioni sibi intimatæ. Quibus quidem casibus & multis aliis similibus, in quibus reddi possunt exempla, inanis, inutilis & sine effectu videtur remanere Regia cognitio, & decretum violentiæ, cum ad effectum perducere non possit, appareat. Siquidem in dictis casibus fortis & efficax reputatur à iure iudicis responsio, iurisque concludens; etenim per delationem appellatiōis etiam aliàs non legitima & non deferentæ, omnimodam à se iudex abdicat iurisdictionem, & in superiorem transfert. text. est in cap. cum appellat. frinolis. de appell. lib. 6. Philip. Franc. in cap. Romana. §. sin autem num. 5. de appellat. lib. 6. Carrerius in pract. crimin. 1. p. 2. verbo & si non constituantur num. 66. Auferius in additio. ad Capell. Tholosa. decis. 176. ad medium. Roland. à Valle consilio 77. viso. num. 1. & sequentibus lib. 2. Antonius Gomez variar. resolutio. lib. 3. cap. 13. num. 32. Ozafcus decis. Pedemont. 131. n. 10. Parisius consil. 106. à num. 5. & à num. 24. lib. 4. Prosperus Farin. in pract. crimin. quest. 101. num. 106. tom. 3. de quo latius egimus in lib. 3. cap. 19. circa appellatiōem à delatione à principio.

Hoc etiam à pari procedit in iudice dante se pro inhibito, qui postquam à superiori emanauit inhibito, cum careat iurisdictione, non potest exequi sententiam, etiam aliàs merentem executionem, vt priuilegiatam. text. in cap. Romana §. sin autem de appellat. lib. 6. notatur in cap. non solum eodem tit. latè multa ad propositum diximus d. lib. 3. cap. 19. vers. in delatione autem simpliciter facta, &c. & de iudice declarante se non iudicem, vide ibi fol. 4. ad princ. & est textus in cap. significantibus de offic. deleg. cap. index. eodem tit. lib. 6. leg. dicere. ff. de arbitris.

Quod & idem est, quando iudex fundus est officio suo, quia iterum in causa se non potest intrinsece. textus in leg. index posteaquam semel dixit sententiam. ff. de iurisdictione omnium iudicum. cum concordantibus. Sed actus iurisdictionales, prout est repositio ab alio, quàm à iudice non priuato,

nec iurisdictione carente geri non possunt, quemadmodum nec ipsa executio, quia omnis res per quascunque causas nascitur, & per easdem dissoluitur, solemnitasque, quæ requiritur constituendo; requiritur in destruendo: & valet argumentum de contractu ad distractum, vt vulgare est. ergo per prouisionem Regiam ecclesiasticus iudex astringi non potest, vt faciat quod sibi ab omni iure est prohibitum; quod omnino atque præcisè supremus Senatus attendere debet, vt capitibus præcedentibus latè diximus.

Hinc est, quod ad nullum alium, quàm ad iudicem, ad quem, pertinet reuocare, & reponere attentata facta (appellatiōe pendente) cum eius sit læsa maiestas. textus in cap. non solum de appell. lib. 6. textus optimus in c. sollicitudinem de appell. vbi Franc. num. 3. & in dict. cap. non solum. Lancelot. Corra. de Pratore. §. 2. de offic. prator. in causa civil. in cap. de appellat. n. 24. post plures quos allegat, dicit communem Couarr. pract. quest. c. 23. sub num. 1. vers. prima igitur sit interpretatio. Berol. consil. 71. sub n. 4. in fine lib. 3. communem etiam dicit Viuius communium opinio. lib. 2. opin. 30. incipit attentata post princ. Mafuer. in praxi iudiciali tit. de appell. col. 13. vers. item si agatur vna cum art. appellatiōis, &c. latissimè etiam Lancelot. Robert. de atten. 3. p. cap. 27. à num. 34. cum pluribus sequentibus. & supra; ergo sequitur euidenter, vt nullo modo iudex ecclesiasticus attentans appellatiōem pendente, possit in hoc casu reponere compelli, cum eius sit suspensa iurisdictione.

Quibus quidem fortibus (apparenter tamen) rationibus intentauerunt nonnulli iudices ecclesiastici ita respondentes prouisionibus Regiis euitare repositionem attentatorum. Sed vt non omnino concludentes visæ, iterum in eodem tribunali secunda iussio passim conceditur, quæ solum cartæ dicitur (de qua cap. præcedenti) & quidem meritò; quoniam ad hunc effectum reponendi attentata, iurisdictione necessaria non est: Tum ex rationibus superius adductis, quia omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur.

Tum etiam: quia iudex quando procedit iuris ordine non seruat, de facto attentando, & excedendo: procedit tunc non vt iudex, sed tanquam priuata quædam persona sine iurisdictione, Gramati. cons. ciu. 150. Bart. in l. prohibitum. C. de iure fisci. per illum text. lib. 10. idem Bart. in l. deuotum, & ibi lo. de Plat. per illum text. C. de metallar. lib. 12. & per Cassanecum ita tenet Anto. Gab. communi. opinio. tit. de citatio. concl. 1. num. 433. Auendan. in cap. 2. preto. cap. 12. & cap. 11. n. 9. Azuecua

Azuecua. in gl. 31. tit. 6. lib. 3. recopil. Mexia super l. Tolet. fundam. 2. part. 11. n. 34. & sequentibus, fol. 106. vltra infinitos penè quos in vnum concessimus videndos infra 4. p. c. 4. post princ. à num. 18. cum sequentibus. ergo vt priuata persona debebit reponere, nec iurisdictione necessaria est.

Quoniam quæ à iudice de facto facta sunt: de facto etiam & per eundem reuocari, ius est, gloss. in l. minor verbo Seius ff. de euit. Maria. Socin. in tractatu de cita. casu 20. Angel. in l. ea que C. quomodo & quando iudex. Bal. in l. si pacto quo penam C. de pactis. Angel. & Imola in l. de vnoquoque ff. de re iudi. plenè Alexand. consil. 179. lib. 1. Castro consil. 412. visis punctis colum. 12. lib. 2. Gemin. cons. 43. num. 4. Romanus singul. 786. & consil. 69. Alexand. & las. in d. l. si pacto quo penam. Bal. in l. 2. versicul. quarto quero C. de seruitibus & aqua. & in l. tale pactum §. qui prouocauit ff. de pactis. Innocent. in cap. querelam de electione. Anton. de Butrio in c. cum cessante de appell. in l. 1. §. nuntiatio ff. de operis nun. n. 24. Roma. consil. 220. & consil. 68. Calceano consil. 126. Nicel. in concor. gl. concor. 52. fallen. 30. Staphil. de liter. gratia & inst. fol. 151. Felin. in c. qualiter & quando de accusa. Rebuff. in l. quod iussit. num. 60. ff. de re iudic. in primo nota. Hippol. consil. 38. num. 14. Bertran. consil. 172. volum. 1. & in consil. 178. volum. 1. Ricc. consil. 209. vol. 1. Gramati. cons. 85. & sequentibus. Felin. in c. 49. num. 15. plures congerit, & de communi testatur Anton. Gabr. commun. opinio. tit. de citatio. concl. 1. à num. 430. Turaquel. in tractatibus inter alios act. limi. 39. Afinius in praxi §. 7. c. 5. limi. 134. Lancelot. Rober. de atten. 3. p. c. 5. à num. 44. inferentes ex hac doctrina ferè omnes, quod si iudex iuris ordine prætermisso, & absque citatione possessionem abstulit, & in alium attetando transfuit, quod poterit, & iterum de facto, & absque citatione illius, in quem transfuit, possessionem eandem reuocare. quia sicut iudex fuit facilis in concedendo, ita debet esse facilis in reponendo. plurimos ad id congerit Cardin. Tusc. practi. conclusion. tom. 3. lit. F. concl. 11. num. 9.

His magis in specie accedit; quod eleganter dicit Romanus consil. 320. incipit hæc istorum à num. 4. vers. quo igitur & col. fin. vt iudex qui tenentam & possessionem abstulit alicui absque citatione; eodem modo potest illam illi restituere, eam à detentatore reuocando, absque eo, quod illi obstat, vt fundus iam fuerit officio suo: quia potest vt priuata persona hoc facere, & præsumitur facere eodem modo, quo potest eundem Roman. referes sequitur Cardin. Tusc. practi. concl. d. tom. 3. litera F. concl. 11. n. 22.

quò pertinet, quod nuper dicebamus: iudicem procedentem de facto, non procedere vt iudicem, sed vt priuatum personam, & eodem modo de facto ab eo facta posse reuocare, in quo iurisdictione necessaria non est. Facit insuper, quia licet irregulariter attentata post appellatiōem reuocet iudex ad quem, non solum de appella. lib. 6. & ea quæ latius in contrarium supra adduximus; tamen si ipse iudex à quo aliquid attentat, (non obstante quòd per appellatiōem eius sit suspensa iurisdictione) potest nihilominus actum à se attentatum reponere, & reuocare, eaque reuocatio licite sibi permittitur. textus est in cap. venientes in fin. de iureiuran. & notat Philip. Franc. in d. c. non solum in 2. not. vers. 2. de appell. in 6. sequitur Læc. Rober. de attentat. 3. p. c. 27. num. 48. Optimè etiam explicat, comprobaturque Couarr. pract. q. c. 23. sub num. 1. vers. prima igitur sit interpretatio, plures allegans, vbi quòd ad hoc à pari procedit attentatum à parte, & attentatum à iudice.

Quia ad reuocandum attentata post appellatiōem libera facultas conceditur à iure iudici à quo, quia tendit in faciliorem causam expeditionem. textus in cap. cum reuocatur de appellat. vbi latè Philipp. Francus & ceteri Doctores & alibi passim.

Et comprobatur etiam, quia etsi interloquutoria, quæ executioni mandata est à iudice, vel iure, aut parte, non possit à iudice reuocari, tamen, si nulla est, eam reuocat, & reponit executionem iudex à quo, quantumvis iurisdictione caruerit, prout loquendo in iudice legitime inhibito, probant Philipp. Franc. in cap. cum cessante in 17. vers. amplius intellige de appellat. Lancelot. de attentat. 2. p. c. 12. limi. 1. sub num. 22. vers. etiam intellige fol. 358. Escacia de appell. quest. 17. limi. 47. membro 1. num. 72. prout alias etiam regulare est, vt iudex licet non possit exequutam interloquutoriam reponere: tamen, si nulla est, potest. Escacia vbi proximè n. 69. Lancelot. num. 21. Holtiens. in cap. cum cessante, & Cardinalis Alexand. num. 40. fall. 10. de appell. Felin. in cap. qualiter & quando el. 1. fallen. 4. sub num. 14. de accusa. quod in attentatis verificatur, cum sint nulla.

Quod etiam & nos quotidie practicum videmus in omnibus Regiis prouisionibus, in quibus iudici ecclesiastico vim inferenti iubetur appellatiōi deferre, & attentata omnia reponere. nam ipse statim sibi intimata prouisione, verbaliter desert, & nihilominus postea cum effectu reponit attentata, prout tenetur ordine literæ attentato. foret enim absurdum, si delatio illi repositionem impediret, & foret penitus inanis

23 inanis violentiarum cognitio & prouisio decreti, cum nullum effectum fortiri potuisset. quibus quidem satisfactum remanet rationibus & difficultatibus in contrarium adductis: & illis minimè obstantibus neuosè affirmandum est, vt iudex ecclesiasticus ad reponendum iurisdictione non egeat, & secunda iussio contra eum expedienda est vt cum effectu reponat.

In secunda autem capituli parte, nempe, quando iudex post grauamen illatum abiit, minor est difficultas, id quod considerandum venit. nam quandoque iudex executor vel alius à Romana Curia vel Reuerendissimo Nuntio Sedis Apostolicæ ad remotas partes accedit, ad aliquid exequendum, aut de aliquo alio cognoscendum & similibus, & postquam inordinatè attendendo, grauamen parti intulit, & interim dum ad Regium tribunal pro protectione accedit grauatus; iudex abiit secum acta processus asportando. tunc igitur affirmandum erit, vt solus superior ecclesiasticus pro grauaminis repositione aduendus sit, Senatus quippe Regius non potest, parti grauata hoc casu in aliquo releuare, & consulere, cum acta processus deficiant: sunt etenim omnino necessaria, vt violentia de qua queritur, detegatur, probat l. 36. tit. 5. lib. 2. recopil. ibi, y si el juez ecclesiastico no la otorgare mäden traber a las dichas nuestras audiencias el proceso ecclesiastico originalmente, &c. & insuper probatur, quia vbi iudicis iniquitas & violentia in procedendo arguitur, ex actis ab eo gestis non aliter constare debet, latè post alios Menoch. de arbit. lib. 1. quest. 72. prout & generale est de quolibet defectu processus, qui per eius inspectionem debet apparere, Vantius de nullitate sententia tit. à quo & quibus modis, à num. 18. & infra à num. 12. de quo nos latè.

Deinde quia non quilibet probatio sufficit hoc casu, nam cum suprema tribunalia tractent de leuanda violentia notoria, requiruntur acta, cum hæc notorietas aliter quam ex actis integrè perfecte apparere non possit, latè diximus cap. precedenti, & numero 95. cum sequentibus, & à n. 129. & sequentibus. latius etiam diximus infra 4. p. c. 3. à n. 167. & supra cum princeps (pro vt notum diximus supra cap. 1.) hoc casu absque iurisdictione procedat, non iudicialiter, sed extraiudicialiter tantum, testes recipere, foret absolum, & rei, de qua queritur, impertinens & imperfectum. & insuper si attentius d. l. 36. recopil. legamus, eam ferè expressam inueniemus huic casui, inquit autem, y el juez ecclesiastico no la otorgare mäden traber a las dichas nuestras audiencias el pro-

cesso originalmente ecclesiastico, el qual trabido sin dilacion lo uean. y si por el les constare, que la appellacion esta legitimamente interpuesta, alcando la fuerza, prouean que el tal juez la otorgue, &c. y si por el dicho proceso pareciere, la dicha appellacion no ser, &c. ex quibus verbis nonnulla præcisè ponderanda sunt. & in primis: el qual trabido, &c. Quod est ablatiuus absolutus, qui importat condicionem & formam, sine qua non habet locum dispositio l. ab emptione ff. de pactis l. euictis ff. de euictione. l. à testatore. ff. de conditio. & demonstr. Pedem. decis. 165. n. 12. Rolan. à Valle conf. 30. num. 12. volu. 4. Surd. decis. 268. num. 11. & decis. 331. n. 11. ita vt processu originali non adducto non cognoscatur de violentia.

Et vterius magis clarè colligitur ex aliis verbis, ibi, y si por el les constare, &c. & iterum, y si por el dicho proceso pareciere, &c. ita vt sit sensus: quod si non constiterit ex dicto processu originali, nihil decerni posse, quamuis aliter queat apparere; nam dictio, si, in dispositione apposita, illam reddit conditionalem, (qua deficiente) non verificatur dispositio. iura sunt expressa l. in conditionalibus 19. in princ. & h. scriptura l. multum interest 21. l. hæc scriptura 26. l. hæc conditio. 29. l. filia sue. l. filio famil. 42. l. si cui. libertas 49. latè gloss. fin. in l. à testatore. 108. & ferè omnes leges ff. de conditionibus & demonstr.

Insuper quoniam quando lex requirit, & de nouo inducit aliquod genus & modum probationis in aliquo actu, aliter probari nullo modo potest. Egid. decis. 432. & decis. 611. & 746. Calliador. de prebend. decis. 20. n. 21. Bald. in l. si. num. 14. de re iudi. Masc. concl. 1393. hinc est quod concurrente publica vtilitate, aut euidente causâ (vt hic) potest etiam per statutum, aut consuetudinem effici: vt probatio aliàs regulariter valida, & perfecta: in aliquo actu sit inualida, & imperfecta, ita Ioan. de Immola, & alij in cap. 2. de probat. Alexand. conf. 170. visis statutis prædictis circa princ. lib. 7. las. in l. aduocandi de iureiuran. Alexand. consil. 68. viso processu lib. 3. num. 1. & per totum. Castr. conf. 271. visis n. 2. lib. 2. vbi Apostilla plures citat. Imò & quando hoc statutum sit ob publicam vtilitatem, alia probatio vltra requisitam, etiam simul admittenda non est, las. in l. certi §. quoniam n. 10. & n. 11. ff. si certum petatur. Purpu. in additio. ad ipsum. d. num. 10. Alexand. consil. 68. viso processu lib. 3. n. 2. & sequentibus, quod repetitur lib. 5. conf. 36. Card. Tusc. latè practica. conclu. litera s. concl. 637. à num. 9. & à princ. nimis enim absurdum foret, si in re tam graui ac periculosa extra acta processus extrinsecus testes admitterentur ad violentiam detegendam, ac

ideo

ideo ex quo non potest de huiusmodi notorietate legitime constare ob defectu processus, cum nihil certum possint Senatores aliter decernere; iustissimè etiam abstinetur à violentiæ cognitione, cum de violentia sibi non appareat, & quidem merito, iuxta textum in l. absentem ff. de panis. ibi, latius enim esse impunitum relinqui facinus nocentis, quam innocentem damnare, &c. & sic ita oppressus aliud querat remedium apud superiorem ecclesiasticum, de causâ & grauamine cogniturum.

Si autem iudex abiit (relicto tamen processu) rectè procedit cognitio violentiæ, cum eo adducto, ad tribunal Regium, decretum expeditur prout ex illo iustius colligetur, quis autem, quoniam modo, hoc decretum exequendum, cum iudex abiit; latius ex mox dicendis in vltima particula huius capituli constabit. Animaduerte tamen, quod si iudice abeunte notarius coram quo acta fuerint facta, remanere; ad ea dimittenda, & exhibenda cogendus & compellendus est, si sunt acta quæ de necessitate apud eum debeant remanere, iuxta textum in a. de rebellionib. §. fin. & l. 6. tit. 19. p. 3. & in l. 2. tit. 8. lib. 1. fori. & in l. 12. & 13. tit. 25. lib. 4. recopil. vbi glossa & Indac. Perez in l. 2. tit. 5. lib. 2. ordin. versiculo est sexta alia dubitatio, & ex aliis optimè Paz in praxi in principio annotatione vlt. num. 8. vbi probat quod tabellio debet registrum, seu protocollum instrumentorum, actu iudicialium, & extraiudicialium, secum retinere, nec partibus concedendum nisi ex iudicis præcepto, ex Doctoribus & iuribus citatis. optimè etiam de hoc articulo latè per Auiles in cap. prator cap. 36. gloss. pub. sean guardados per totam. prout & ego passim practicati vidi.

Ad tertiam autem & difficillimam huius capituli partem, nempe, quando iudex ecclesiasticus post grauamen illatum obiit, accedo, an & quomodo consuli possit per supremum tribunal Regium, ad quod confugit oppressus pro tollenda vi, vbi eam fecisse, & esse reponendam, fuit decretum: in qua difficultate nullo posse iuari remedio hunc oppressum, videtur dicendum primò eo iure, quo nos vtimus, de quo in l. 36. tit. 5. lib. 2. recopilat. & Doctorum caterua supra adducta capitibus præcedentibus, quibus latè probauimus & expressè apparet, vt idem iudex, qui vim intulit, & attentauit, ipsemet reponere, sit cogendus, vt in d. l. 36. ibi, alcando la fuerza, prouean que el tal juez la otorgue, porque las partes puedan seguir su justicia ante quien y como deuan, y repongalo que despuës della vbi esse hecho, &c.) ergo ipso iudice mortuo euanesce debet decretum

violentia. quia cum ad id eius sit persona electa à iure, vt ex d. l. Regia ibi el tal juez, &c. ab ea minimè esse recedendum probat text. in l. si quis arbitrato 43. ff. de verborum oblig. l. in compromissis ff. de arbit. l. si. C. de contrahenda emp. l. in testamento l. multa. de conuision. & demonstr. l. si cor. ff. pro socio. & quia ipse iudex est, qui grauauit, & attentauit, de ipso querelam obtulit oppressus, & cum eo decretum loquitur, & prouisio repositionis dirigitur: ergo eius morte omnia cessare debent, cum culpa sit extincta l. 1. ibi, vita functus est ac per hoc crimen in persona eius sit extinctum, &c.) & toto tit. C. si reus, vel accusator mortuus fuerit, & tandem iam est impossibile ab eo repositionè expectare.

Nec cum eius subrogato & successore in tribunali, & iurisdictione eadem siue ordinaria siue delegata, decretum violentiæ, & prouisio hæc potest intelligi, nec ad delationem appellacionis & repositionem cogi quia successor nullam intulit violentiam; nec oppressus de eo est conuictus: sed de mortuo, de quo tantum querelam obtulit. Et alia est vis defuncti, alia verò violentia successoris. adeo vt sententia lata contra defunctum pro violentia ab eo illata non exequitur contra successorem & heredem, Innocen. in cap. Abbate colum. 2. de verborum significat. Butr. Ioan. Andr. & Bal. in l. de eo §. hæres ff. ad exhibend. Ioan. Faber in §. hæc n. 31. vers. in interdicto nihil. instit. de actio. Afflic. decis. 145. & decis. 345. Capituli decis. 1. & n. 1. Rebuff. in commentarijs ad reg. constit. Gall. tomo 3. tit. de accus. post. benef. art. 11. gloss. 1. Parisius in cap. veniens de prescriptio. Menoch. in tractatu de rei. possess. rem. 3. à n. 828. Rodrig. de annuis reddit. lib. 1. cap. 17. n. 44. ad fi. Vincent. de Frâchis decis. Neapolit. 199. per totam 1. p. ex prædicta ratione, quia alia est vis defuncti, alia successoris, & aliud factum illius, aliud verò factum successoris.

Quò pertinet, quòd subrogatus non sapit naturam prædecessoris, quando militat diuersa ratio in subrogato, & in eo, in cuius locum subrogatur, Gomefius in §. fuerat in limit. 4. instit. de actioni. Barba. in cap. ab excommunicato n. 33. de re script. Anton. Gabriel communium opinionum lib. 6. tit. de regul. iuris concl. 2. n. 76.

De super probatur, quia facinus suus 46 habet Authores, quos pena nullo modo egreditur, Farinac. practi. quest. crimin. 1. tomo quest. 24. in princ. sed violentia, quæ facinus continet. l. quoniam. vbi multa facinora sub vno violentiæ nomine continentur, &c. C. ad l. iul. de vi publi. qua & iudicis superioris laesa maiestas consideratur, ex his quæ latè supra à princ. huius cap. n. 9. & contra illum iudicem